

ügynököket leplezte le, hanem egy különleges feladatot is elvállalt, amire állítólag Berlinből, az SS legfelső szerveitől kapott felhatalmazást. Klages, valamint munkatársa, Fritz Laufer (alias Direktor Schroeder, alias Ludwig Mayer, alias Karl Heinz) állítólagos utasítása alapján Grosznak isztambuli kapcsolatait, mindenekelőtt az amerikai hírszerző tiszt, Schwartz ismeretségét felhasználva egy találkozót kellett megszerveznie számos német biztonsági tiszt – „Himmler nélkül, mivel ő nem hagyhatta el Németországot” – és ugyanannyi angol–amerikai tiszt között, a szövetségesek és a Sicherheitsdienst közti különbsége lehetőségének megtárgyalására. Célszerű volt először is Schwartzcal fölvenni a kapcsolatot, nemcsak azért, mert korábbi tárgyalásai során Grosz már megismerkedett vele, hanem azért is, mert Schwartz – a személyes baráti köréhez tartozó Lauferhez hasonlóan – cseh emigráns volt.⁵⁶ Több forrás szerint – maga Grosz is így nyilatkozott a briteknek – a kezdeményezésről Himmler is tudott, akinek a Hitler ellen készülődő puccsról ekkor már állítólag tudomása volt.⁵⁷ Himmler tudatában volt annak, hogy a Harmadik Birodalom összeomlása elkérülhetetlen, és megpróbálta felhasználni a Nyugat nagy zsidó szervezeteit béketapogatózásai céljára, és szeretett volna nagyszámú zsidó kiszabadításának humánus gesztusával érdemeket szerezni a világ szemében.⁵⁸ Mint a legtöbb nácinak, Himmlernek is meggyőződése volt, hogy az amerikai zsidóság és annak nemzetközi szervezetei erősen vagy akár meghatározóan befolyásolják Roosevelt elnök döntéseit. A Háborús Menekültügyi Hivatal 1944. január 22-i felállításában Himmler valószínűleg Amerika politikai irányváltásának jelét látta, arra az új amerikai elhatározásra következtetett belőle, hogy aktívabban kívánnak részt venni az európai zsidóság maradványainak megmentésében.⁵⁹ Himmler szerepét Veesenmayer is megerősíti táviratában, amelyet a külügyminisztériumnak küldött 1944. július 22-én, röviddel Winkelman-nal folytatott megbeszélése után. A távirat leszögezi, hogy a Brand–Grosz-misszióra „a Reichsführer-SS titkos parancsa nyomán” került sor.⁶⁰

A nácikről részéről logikus döntés volt Grosz választani összekötőjükül. Ha a nyugati hatalmak kedvezően fogadják a kezdeményezést, akkor a tárgyalások minden valószínűség szerint magasabb szinten (Grosz nélkül) folytatódhatnak; ha ellenben az angolok és amerikaiak visszautasítják a béketapogatózásokat, akkor a náci bárminikor elhatárolhatják magukat Grosztól, a kétes egzisztenciájú, többkulacsos ügynöktől.

Grosznak megbízatása volt a magyaroktól is. Merkly alezredes tető alá akart hozni egy találkozót valahol Isztambulban saját maga, egy másik magyar tiszt és a britek között, és őt küldte ki ennek előkészítésére. Utasítása értelmében Grosznak arról kellett tájékoztatnia a briteket, hogy a magyar vezérkar a szövetségesekkel rokonszenvez, és hogy bizonyos ma-